

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології та ботаніки

«Затверджую»

**Завідувач кафедри
екології та ботаніки**

_____ **В.Г. Скляр**

«__» _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ГС.01 "Педагогіка та психологія вищої школи"

Спеціальність 101 Екологія

Факультет: Агротехнологій та природокористування

2019 рік

Робоча програма з « Педагогіки та психології вищої школи » для студентів спеціальності 101 Екологія

Розробник : **Онопрієнко В.П.**, д. пед.н., професор кафедри екології та ботаніки.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри екології та ботаніки.

Протокол №14 від 08 квітня 2019 року

Завідувач кафедри _____ (Скляр В.Г.)

Погоджено:

Декан факультету _____ **І.М. Коваленко**

Методист навчального відділу _____ **Г.О. Бабошина**

Зареєстровано в електронній базі : дата _____ 2019 р

СНАУ, 2019 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка та психологія вищої школи

Спеціальність: *101 Екологія*

Освітній ступінь : «*Магістр*»

Факультет: *Агротехнологій та природокористування*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 0401 «Природничі науки» (шифр і назва)	Нормативна	
Змістових модулів: 2	Напрямок: <i>101 Екологія</i> (шифр і назва)	Рік підготовки: 2019-2020 й	
		Курс 1	
		Семестр 1	
Загальна кількість годин - 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 2	Освітній ступінь: <i>Магістр</i>	12год.	
		Практичні, семінарські	
		12 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		66 год.	
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: <i>Залік</i>			

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 51%/49%

2. Мета та завдання дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів - магістрантів знань з основ психології та педагогіки та набуття відповідних умінь та навичок сучасної особистісної та ділової комунікації.

Викладання курсу «Педагогіка та психологія вищої школи» передбачає ознайомлення студентів із загальними основами психології та педагогіки вищої школи,

питаннями дидактики й національного виховання студентської молоді. Зміст програми спрямований на оволодіння студентами знаннями та уміннями організації навчально-виховного процесу у вищій школі із врахуванням сучасних змін, які відбуваються в освіті України загалом та у вищій освіті, зокрема. Метою курсу є дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста - юриста.

Психологія вищої школи вивчає закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, а також соціально-психологічні особливості професійно-педагогічного спілкування та взаємин викладачів і студентів.

Завдання педагогіки вищої школи:

аналіз соціально-історичних характеристик системи вищої освіти;
аналіз змісту, форм і методів навчання, розвитку і виховання студентів у вищому навчальному закладі;
аналіз методів контролю і оцінки успішності студентів на основі системного підходу;
розробка нових технологій навчання і виховання у вищому навчальному закладі;
розкриття педагогічних закономірностей формування студентів як майбутніх фахівців.

вивчення діалектичних взаємозв'язків об'єктивних і суб'єктивних, соціальних і природних факторів виховання і розвитку студентства, його потенційних і реальних можливостей;

співвідношення цілей і засобів виховання і навчання;
розробка теорії та методики виховання і навчання, які педагог-викладач має враховувати в своїй практичній діяльності, а також критеріїв її ефективності на основі закономірностей цих процесів.

Завдання психології вищої школи:

інтеграція, систематизація психологічних знань про психологічні механізми підвищення ефективності організації навчального процесу у вищій школі;

вивчення умов забезпечення ціннісно-особистісного самовизначення педагогів і студентів у педагогічній взаємодії;

формування професійного мислення студентів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань у розв'язанні конкретних завдань навчально - професійної та майбутньої юридичної діяльності.

розробка психологічних засад формування в студентів і викладачів національної самосвідомості, активної громадянської позиції;

вивчення психологічних засад наукової творчості, вдосконалення професіоналізму студентів – юристів;

психологічне обґрунтування професіограми сучасного фахівця вищої кваліфікації (педагога, психолога, юриста тощо).

Педагогіка вищої школи — це наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як спеціалістів відповідно до вимог держави.

Студенти повинні знати :

Модуль 1: предмет, завдання та методи педагогіки та психології вищої школи; основні напрями виховання студентів у процесі навчання та позанавчальній діяльності; вікові та індивідуальні особливості студента; психологію студентського колективу; психологічні вимоги до особистості викладача вищої школи; психологію навчання студентів; психологію виховання студентської молоді; основні соціально-психологічні умови, що забезпечують життєдіяльність людини; психічні процеси і стани, що визначають особливість проявів поведінки людини в соціальному середовищі.

Модуль 2: наукові теорії психології та педагогіки, які пояснюють сутність соціально-психологічних проблем груп і колективів та психологічний клімат у них; мотиви, що спонукають до трудової діяльності; основи міжособистісної культури спілкування; психологію спілкування і діяльності; типологію та стилі індивідуальної управлінської діяльності; основи професійної діяльності.

Студенти повинні вміти:

Модуль 1: аналізувати особливості здійснення процесів навчання і виховання та застосовувати методи сприйняття знань при вивченні даної дисципліни; інтерпретувати власні психічні стани, процеси, властивості; визначити типи темпераменту та психологічну сумісність, складати психологічну характеристику особистості; визначати темперамент особистості, особливості уваги, пам'яті, мислення і застосовувати ці знання для вдосконалення індивідуального підходу в подальшій юридичній діяльності.

Модуль 2: усвідомлювати закономірності міжособистісних стосунків у побуті та колективі; визначити стиль керівництва колективом; застосувати теоретичні знання до вирішення практичних проблем виробництва, соціально-професійного самовизначення; здійснювати психологічний аналіз професійної діяльності; здійснювати професійну діяльність на засадах етики і соціальної відповідальності.

2. Програма навчальної дисципліни

Затверджена Департаментом освіти і науки МО України від 30.03 2013 р.

**Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи педагогіки і психології.
Психологія особистості.**

Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи: предмет, завдання, методи

Галузі педагогіки: загальна педагогіка, історія педагогіки, порівняльна педагогіка, спеціальна педагогіка, вікова педагогіка, професійна педагогіка, предметні педагогіки. Місце педагогіки вищої школи в структурі педагогічних наук. Педагогіка вищої школи як структурна одиниця вікової і професійної педагогіки. Об'єкт і предмет педагогіки вищої школи. Мета, завдання, функції педагогіки вищої школи. Категоріальний апарат: виховання, освіта, навчання, розвиток, формування особистості.

Тема 2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею.

Освітні моделі: американська, французька, німецька, англійська, російська. Моделі вищої освіти: британська, шотландська, німецька, американська, японська. Вища освіта – третій рівень освіти. Ступенева освіта. Головні тенденції подальшого розвитку вищої освіти. Структура вищої освіти в Україні, її основні функції.

Модернізація системи вищої освіти в Україні і Європейський освітній процес. Цілі, завдання, зміст Болонського процесу

Тема 3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у вищих навчальних закладах.

Система організації навчального процесу у вищій школі. Дидактика вищої школи, її завдання. Системи організації навчального процесу: курсова, предметна, кредитно-модульна.

Типи навчального процесу: інформаційно-повідомляючий, пояснювально-ілюстративний, проблемно-дослідницький.

Структура навчального процесу: внутрішня, зовнішня. Рушійні сили навчального процесу – внутрішні та зовнішні суперечності. Знання, уміння, навички. Функції навчального процесу: освітня, виховна, розвиваюча, професіоналізації. Внутрішні та зовнішні мотиви навчання студентів. Структура процесу засвоєння знань. Принципи навчання: науковість; гуманізм, демократизм; доступність, систематичність; послідовність; наступність; зв'язок теорії з практикою; свідомість, активність і самостійність студентів у навчанні; забезпечення єдності наукової і навчальної діяльності студентів; наочність; міцність знань; виховуючо-розвивальний характер навчання; професійна спрямованість навчання; незалежність навчального процесу від втручання політичних партій, громадських і релігійних організацій. Компоненти навчального процесу: цільовий, стимулюючо-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-регулюючий, оцінно-результативний, емоційно-вольовий, ресурсний.

Тема 4. Діяльність та пізнавальні процеси. Пізнання як діяльність.

Проблема діяльності у психології: виникнення та сучасний стан розробки. Структура діяльності. Основні види людської діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Творча діяльність.

Сутність спілкування. Основні характеристики спілкування та міжособистісних стосунків. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Спілкування як міжособистісне розуміння та сприйняття людьми одне одного. Конфліктне спілкування.

Змістовний модуль 2. Психологія спілкування і діяльності. Людина в колективі.

Тема 5. Психологія студента та викладача педагогічної діяльності вищої школи.

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості. Суперечливості та кризи студентського віку. Вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації особистості студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості сучасних студентів. Психологія студентської групи. Роль куратора. Психологічні особливості студентського самоврядування. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу. Соціально-психологічний портрет сучасного викладача вищого навчального закладу. Функції викладача ВНЗ. Особливості змісту й структури діяльності викладача вищої школи. Поняття педагогічної майстерності. Підготовка науково-педагогічних кадрів. Основні вимоги до особистісних та професійних рис, здібностей педагога.

Тема 6. Сучасні технології навчання у вищій школі

Поняття про педагогічні технології. Проблемне навчання у вищій школі. Використання ділових та рольових ігор у навчальному процесі ВНЗ. Кредитно-модульна (рейтингова) система навчання у вищій школі. Інформаційні технології навчання у ВНЗ.

Тема 7. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.

Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку. Роль самовиховання в професійному зростанні студента. Психологічні механізми формування

якостей особистості студента як у майбутнього фахівця. Самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в його професійному зростанні. Готовність до професійної діяльності випускника.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи педагогіки і психології. Психологія особистості.												
Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи: предмет, завдання, методи	12	2	2			10						
Тема 2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею	11	2	2			8						
Тема 3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у вищих навчальних закладах.	11	2	2			8						

Тема 4. Діяльність та пізнавальні процеси. Пізнання як діяльність.	12	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8			36						
Змістовний модуль 2. Психологія спілкування і діяльності. Людина в колективі.												
Тема 5. Психологія студента та викладача педагогічної діяльності вищої школи	12	2	2			8						
Тема 6. Сучасні технології навчання у вищій школі	11	2	2			8						
Тема 7. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 2	44	6	8			24						
Усього годин з курсу	90	12	12			66						

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи: предмет, завдання. ПЛАН 1. Предмет, основні категорії, завдання психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань. 2. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система. 3. Предмет, основні категорії, завдання психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань. 4. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система.	2
2	Тема 2.. Вища освіта України.	2

	<p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вища освіта України: освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти. 2. Управління вищою освітою України. 3. Система вищої освіти України: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Загальні засади побудови системи вищої освіти України. 3.2. Структура системи вищої освіти. 3.3. Оновлення системи вищої освіти. 	
3	<p>Тема 3. Дидактика вищої школи.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про дидактику вищої школи. Основні категорії дидактики. 2. Закономірності та принципи процесу навчання у вищому навчальному закладі. 3. Зміст освіти як проблема дидактики вищої школи. 4. Методи та форми організації навчального процесу у вищій школі. 5. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя у педагогічному університеті. 	2
4	<p>Тема 4. Діяльність та пізнавальні процеси.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності. 2. Пізнавальні процеси як механізми психічного відображення. 3. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. 4. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. 5. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. 6. Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення. 	2
5	<p>Тема 5. Психологія діяльності студента вищої школи</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості. 2. Суперечливості та кризи студентського віку. 3. Вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації особистості студента як фахівця. 4. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. 5. Типологічні особливості сучасних студентів. 6. Психологія студентської групи. Роль куратора. Психологічні особливості студентського самоврядування. 	2
6	<p>Тема 6. Сучасні технології навчання у вищій школі</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про педагогічні технології. 2. Проблемне навчання у вищій школі. 3. Використання ділових та рольових ігор у навчальному процесі ВНЗ. 4. Кредитно-модульна (рейтингова) система навчання у вищій школі. 5. Інформаційні технології навчання у ВНЗ. 	2

	<p align="center">Тема 7. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.</p> <p>1. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку. 2. Роль самовиховання в професійному зростанні студента. 3. Психологічні механізми формування якостей особистості студента як у майбутнього фахівця. 4. Самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в його професійному зростанні. 5. Готовність до професійної діяльності випускника.</p>	2
	Разом	12

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи: предмет, завдання, методи	2
2	Тема 2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею	2
3	Тема 3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у вищих навчальних закладах.	2
4	Тема 4. Діяльність та пізнавальні процеси. Пізнання як діяльність.	2
5	Тема 5. Психологія студента та викладача педагогічної діяльності вищої школи	2
6	Тема 6. Сучасні технології навчання у вищій школі	2
7	Тема 7. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.	
8	Тема 8. Система організації виховної роботи у вищій школі	
	Разом	12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія і педагогіка вищої школи: предмет, завдання, методи	8
2	Тема 2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею	8
3	Тема 3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у вищих навчальних закладах.	8
4	Тема 4. Діяльність та пізнавальні процеси. Пізнання як діяльність.	8
5	Тема 5. Психологія студента та викладача педагогічної діяльності вищої школи	8
6	Тема 6. Сучасні технології навчання у вищій школі	8

7	Тема 7. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.	8
8	Тема 8. Система організації виховної роботи у вищій школі	10
	Разом	66

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою (читання, переказ, складання плану, конспектування, опорних конспектів тощо).

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.

1.3. *Практичні*: практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. *Аналітичний.*

2.2. *Методи синтезу.*

2.3. *Індуктивний метод.*

2.4. *Дедуктивний метод.*

2.5. *Традуктивний метод.*

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. *Проблемний* (чи проблемно-інформаційний)

3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*

3.3. *Репродуктивний*

3.4. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, диспути, круглі столи, ділові та рольові ігри, використання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на семінарських заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- написання рефератів;
- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
- виробничі ситуації.

4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання :

- навчально-дослідна робота;
- навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

**10. Розподіл балів, які отримують студенти
залік
(денна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота								Разом за модулі та СРС	Атес- тація	Сума
Модуль 1 – 35 балів				Модуль 2 - 35 балів						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	85	15	100
8	8	8	11	11	8	8	8			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Основна література.

1. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи / Т.І. Туркот. - К. : Кондор, 2011.
2. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. - К. : Академвидав, 2009.
3. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В. Педагогічна майстерність/ І.А. Зязюн,Л.В., Крамущенко за ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища шк. – 2007. – 349с.
4. Корольчук М. С. Психологія : схеми, опорні конспекти, методики / М.С. Корольчук. - К. : Ельга, Ніка-Центр, 2009.
5. Курлянд З. Н. Педагогіка / Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Осипова Т. Ю. - Х. : Бурун Книга, 2009.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2007. – 352 с.
7. Бедь В.В. Юридичка психологія / В.В. Бедь.- К. : Новий Світ, 2007.

12. Додаткова література

1. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи:навчальний посібник / А.А. Марушкевич.– К.: Обрії, 2012.– 220 с.

2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / В.І.Лозової. – Харків: «ОВС», 2006. – 496 с.
4. Авдєєва І.М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи / Авдєєва І.М., Мельникова І.М. – К., 2007. – 304 с.
5. Хоружа Л.Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика / Л.Л. Хоружа. – К., 2003. – 320 с.
6. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. Посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.
7. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник/С.Д. Максименко. – К.: «Центр навчальної літератури», 2008. – 272 с.
8. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. Посіб / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер).